

DE WERELDVERBETERAAR

(DER WELTVERBESSERER)

VAN THOMAS BERNHARD

Vertaling: Balm, Boeschoten, Hageman
Ramakers, Rigter en Scholten

Bewerking: Hageman

Regie en Vormgeving:
Harrie Hageman

Spel:

De wereldverbeteraar:

Ottolien Boeschoten

Ben Ramakers

Annemieke Rigter

Kees Scholten

De vrouw:

Nicole Balm

Het bezoek:

Harrie Hageman

Première 8 juni 1990, Festival a/d Werf, Theater 't Hoog, Utrecht

ROLVERDELING

Wereldverbeteraar 1. : Kees Scholten

Wereldverbeteraar 2. : Annemieke Rigter

Wereldverbeteraar 3. : Ben Ramakers

Wereldverbeteraar 4. : Kees Scholten

De vrouw 5 : Nicole Balm

Het bezoek 6, 7, 8, 9 : Harrie Hageman

(Het bezoek: Burgemeester 6, Decaan 7, Professor 8 en Rector 9)

SCENE 1

wereldverbeteraar 1. + wereldverbeteraar 2. KOOR
het ei zacht
de saus zoet
zoet de saus

wereldverbeteraar 3. + wereldverbeteraar 4. KOOR
fijngesneden ui

1.
mijn tong is helemaal uitgedroogd
hoor je
er is vannacht weer een muis over
mijn gezicht gelopen
je moet meer vallen zetten
geen gif
geen gif

2.
waag het niet

1.
het is toch lachwekkend dat ik
te lange leste tenslotte
uiteindelijk dood ga aan de tocht
ramen dicht
deur dicht
er is genoeg gelucht

3.
verschillende vleessoorten
in zoete saus
gemalen kaneel
een scheut sherry

2.
de boorden stijven
maar niet zo hard
dat ze mij bij elke beweging
in de hals snijden
ik helemaal gewond
een verschrikkelijke toestand
we moeten ontzien worden
maar worden gemarteld
wat een onbeschrijfelijke onzin

3.
voor mij geen inktvis meer op tafel

1.
die zin was erg grappig
grappig
breng me het boek
het boek
hoor je
het boek

4.
ik weet het
ik ben onredelijk
ik ben een gedrocht
ik ben onverbeterlijk
ik ben geroerd
eigenlijk ben ik geroerd
in zekere zin
ben ik onredelijk
in zekere zin
mijn nukken
ik weet

1.
die passage
die uitstekende passage
hier heb ik het
nee het is niets
niets
niets

4.
de stilte
die ons allen ziek maakt
de ziekmakende stilte
in elke vezel heerst verderf
overal
in alles
een komedie

3.
dachten we
maar het blijkt toch een tragedie
stilletjes aan wordt binnen deze muren
een tragedie opgevoerd
het heeft zich aangekondigd
alles wees er op

ik kon mijn hand in de talloze scheuren stoppen
als ik wilde

3.
dachten we
maar het blijkt toch een tragedie
stilletjesaan wordt binnen deze muren
een tragedie opgevoerd
het heeft zich aangekondigd
alles wees erop
ik kon mijn hand in de talloze scheuren stoppen
als ik wilde

2.
maar ik wil niet
ik zou het kunnen doen
als ik had gewild

1.
wanneer was de aardbeving
wanneer was dat

3.
een tijd lang lukt het ons
onzelf meester te blijven
dan storten wij weer in elkaar

4.
we zouden een wandeling moeten maken
alles bloeit buiten
en ik zit hier maar
opgesloten
geen mens bekommert zich om mij
ik heb het koud

1.
ik vries dood als je niet meteen komt
mijn ketting ligt in de kluis
vandaag zal ik hem omhangen
vandaag is een bijzondere dag
de ketting
geeft mij meer waardigheid
wat is er nou zo ingewikkeld

3.
dat ik zo lang moet wachten
ik heb het koud

ik bevries

1.

ah

2.

een gewoonte natuurlijk

3.

een privilege

4.

we vragen om een goede dagelijkse behandeling

1.

wij zien erop toe dat alles
tot in de puntjes

2.

en eisen de beste behandeling

3.

heb je wel een schone handdoek

4.

laat zien

3.

een onbeschaamdheid
denk je dat ik mijn geur niet herken

2.

ik hou er niet van een handdoek twee keer te gebruiken

3.

je houd mij niet ongestraft voor de gek
oprapen

4.

raap op
ik kan wachten
en mijn boek
raap mijn boek op
het is schandalig
om zo vroeg al
het woord er uit te moeten verspillen

1.
 het had zo mooi kunnen zijn
 ah
 ik heb dat echt nodig
 wie warmte van onderuit
 wij houden van ons leven
 en haten het tegelijkertijd
 omdat we zo vol ambitie zijn
 komen we verder

3.
 elk jaar zwaardere examens
 elk jaar grotere communicatieproblemen
 dat is teveel gevraagd van een zieke
 een nieuwe handdoekproef is overbodig
 de grootste onbeschaamdheid zou het zijn
 de oude voor een nieuwe te laten doorgaan

2.
 te doen alsof het een nieuwe is
 terwijl het toch de oude is
 ik laat de proef achterwege

3.
 nog geen vijf minuten hoor

4.
 exactheid
 is het moeilijke woord daarover
 geen tijdsbesef
 we moeten er op letten

2.
 dat we de tijd in de gaten houden
 waar zouden we blijven

1.
 als we ons niet om de tijd zouden bekommeren
 12 11 10 9 8 7 6 5 4 3 2

4,
 nu

3.
 elk uur
 is het uur van de waarheid
 mijn kind

welke moeite het mij gekost heeft
jou deze handeling bij te brengen
geen mens weet
wat dit afdrogen voor mij betekent
je doet mij pijn

2.

hoever ben je
met je toneelstukje
heb je de grootmoeder dood laten gaan
ik weet het is ongepast
de scheppende mens
mag niet aan zijn creatie herinnert worden
zolang deze creatie nog niet is voltooid
het is geraffineerd
het drama
slechts een toneelstukje te noemen
wij schrijven allemaal
iedereen schrijft
je kan toch hopelijk wel tegen een grapje
je laat de grootmoeder
in de vervallen ruïne het kleinkind zoeken
laat haar daar omkomen
de grootmoeder komt om in de ruïne
op zoek naar het kleinkind
en het kleinkind
dat door de grootmoeder gezocht werd
is opeens weer thuis
niet het kleinkind komt om
maar de grootmoeder begrijp je

3.

of misschien
een koningsdrama
met een ongewisse afloop
waarbij het heel zeker is
dat de koning wordt neergestoken
in de rug mijn kind
met een lang mes
waarvan niemand weet
hoe het in de hand van de moordenaar is gekomen
vingerafdrukken op de koningskroon mijn kind
een bloeddorstige neef
die zich verscholen houdt tussen de schotse boeren
of een geslepen slet
die de koning zijn kont heeft afgeveegd
bij Nancy

2.
blijf daar
besmeur je niet
spaar je ziel
neem me niet kwalijk
nu nog eventjes
het linker been
het jeukt zo

4.
in een donkere nacht
ziet een heel klein kind
twee piepkleine oogjes verschijnen
maar plotseling ziet het dat die hele kleine
lieve oogjes
de lichtjes zijn van een locomotief
een nieuw sprookjesmotief
voor jou
je ziet
het ontbreekt me niet aan fantasie

1.
maar ik mis de zielerorselen
die nodig zijn voor het scheppen
van poezie
aan het werk

2.
we mogen alles
behalve de controle
over onszelf verliezen
onze voorbeelden uit het oog verliezen
het filosofische in ons smoren
er van uitgaande
dat er überhaupt
zo iets als filosofie
in ons schuilt
het is verstoppertje spelen
vroeg of laat
rent iedereen zich dood

3.
een geslaagde scene
als wij hem voor de tienduizendste keer
gespeeld hebben
trakteren wij onszelf

1.
in het geheim natuurlijk

3.
op een feest
dat we onszelf aanbieden
een familiefeest liefste
voor ons alleen
zonder aanhang
zonder familie
en zonder ons

1.
de hypocriete rat
twintig jaar heeft ze
gehoopt
dat ik haar zou trouwen
nu hoopt ze niet meer

4.
op een huwelijk

1.
maar ze gaat ook niet meer weg
ze voelt zich hier thuis
en met haar afzichtelijkheid
kan ik inmiddels leven

3.
we hebben elkaar wederzijds in de luren gelegd

1.
een monstrositeit
een verschrikking
hoor je

4.
kom hier
kom eens dicht bij me
we zijn iets vergeten vandaag
we hebben de jongeheer niet gewassen
dat mag niet gebeuren

1.
als we nu al de meest
triviale handelingen vergeten
waar blijven we dan

samenzijn is een kwestie van vertrouwen

2.
tekenen van verval
we kunnen uit elkaar gaan
als je wilt

3.
maar dan is het met mij gedaan

2.
van je toelage ben je verzekerd

3.
maar dan is het met mij gedaan

2.
voor jou een gouden handdruk

3.
maar dan is het met mij gedaan

4.
de ketting
de ketting a.u.b
vandaag de ketting

1.
als de geachte heren komen
kan ik het niet maken
om geen ketting te dragen

2.
waar heb ik die ketting voor
als ik hem niet om doe
op het beslissende moment

3.
er zijn slechts twee erekettingen

1.
de mijne
en die de aartsbisschop van Parijs heeft
de stad Frankfurt heeft hem me
niet omgehangen om hem in een
la te laten roesten

2.
 we moeten voortdurend op onze hoede zijn
 en ons niet laten belazeren
 als wij van onze naaste alles tolereren
 verkommeren we in korte tijd

4.
 weet je nog
 waarvoor ik deze ketting gekregen heb
 van de stad Frankfurt
 zeg het
 ook als je het al honderdduizend keer gezegd hebt
 ik wil het horen
 a.u.b
 zeg het a.u.b.
 ik vraag het je zeg het

3.
 voor
 voor

de vrouw 5.
 voor je traktaat

1.
 natuurlijk voor mijn traktaat
 voor welk traktaat
 voor welk

5.
 voor het traktaat dat je
 aan de stad Frankfurt hebt opgedragen

1.
 ja ja maar hoe heet het traktaat
 hoe heet het

5.
 traktaat ter verbetering van de wereld

1.
 je zegt het
 je zegt het mijn kind
 daarmee maak je al je schandelijk
 gedrag weer goed
 je weet
 ik vergeef je

ik heb je altijd vergeven
 ik heb een vergevingsgezinde natuur
 ik heb altijd iedereen vergeven
 in het bijzonder jou
 wat ben ik een beklagenswaardig man

3.
 de ketting is slechts een kleine tegemoetkoming
 slechts een hele kleine tegemoetkoming

1.
 de ketting scheidt natuurlijk verplichtingen
 moreel gezien ben ik aan die ketting gebonden
 het treurige is
 dat geen mens mijn traktaat begrepen heeft
 geen mens heeft ooit begrepen
 wat ik in mijn traktaat beweer
 zou je me niet nu
 nog voor het ontbijt
 iets uit het traktaat voorlezen

3.
 iets uit het midden

1.
 je weet wel wat ik bedoel
 a.u.b
 doe me dat genoeg

2.
 ben je nog hees
 ik kan niet weten
 of je nog hees bent
 je spreekt zo traag en zo onduidelijk

4.
 ik kan niet eens uitmaken
 of je nog hees bent
 hoor je

2.
 een belangrijke passage
 de essentiële passage

3.
 waar de burgemeester zo mee ingenomen was
 waar ook de aartsbisschop zo mee ingenomen was

waar het hele auditorium zo mee ingenomen was

1.

kom ga

4.

we moeten het ijzer smeden
als het heet is
als het heet is

3.

als wij daartoe in staat zijn

2.

bij het omslaan
elk lawaai vermijden
je begint heel gewoon te lezen
je voordracht mag niets gekunstelds hebben
maar ook niet te natuurlijk
snap je dat

4.

er mag geen afbreuk worden gedaan
aan de onderliggende gedachte
jij maakt altijd weer de fout
dat je daar

1.

waar juist zacht gelezen moet worden

4.

hard spreekt

1.

dan lees je weer hard

4.

waar je heel zachtjes moet lezen
niemand kan je erbij helpen
je begint zo natuurlijk mogelijk
enerzijds is het natuurlijk geen kunstwerk
want het gaat over filosofie
anderzijds is het het meest kunstzinnige

3.

als ik het hoor
ben ik gelukkig

als ik het zelf lees
word ik wanhopig
muziek moet het zijn

1.
enerzijds

3.
maar het is ook de muziek die de filosofie in haar hemd zet
zoals het is
moet het gelezen worden
volkomen onmuzikaal enerzijds

1.
hoogst muzikaal anderzijds

2.
de aartsbisschop heeft gezegd
dat hij geen diepgaandere filosofie kent
de kerkelijke hoogwaardigheidsbekleders
zijn onomkoopbaar
als het om de beoordeling van
de filosofische materie gaat

1.
en zeker als het om een door
en door religieuze filosofie gaat

2.
was de wereld
waaronder ik alleen de geesteswereld versta
zei de aartsbisschop van Parijs
maar in staat uw traktaat te begrijpen
dan zou ze niet zo treurig zijn

4.
dat zei de aartsbisschop van Parijs
met diezelfde woorden

2.
in jouw aanwezigheid
dat ik jou heb meegenomen naar de Pauluskerk in Frankfurt

3.
was heel moedig
op de eerste rij heb je gezeten
naast de burgemeester

een voorrecht
dat normaal gesproken alleen aan de echtgenote van
gelauwerde wordt verleend

1.
mijn toespraak heeft opzien gebaard
vandaag nog spreekt men erover

2.
mijn traktaat tot verbetering van de wereld
is in 38 talen vertaald
zelfs in het hebreuws
een chinese vertaling is in voorbereiding

3.
al deze vertalers hebben zich telkens weer
hulpeloos tot mij gewend
maar ik heb ze geen van alleen kunnen helpen

4.
een vertaler kan niet geholpen worden
de vertaler moet zijn eigen weg gaan

1.
ze hebben mijn traktaat verkracht
totaal verkracht
vertalers verkrachten het origineel

4.
het vertaalde wordt altijd alleen maar
als een evenement op de markt gebracht

1.
het is het diletantisme en de
smeerlapperij van de vertaler
die de vertaling zo weerzinwekkend maakt

2.
het vertaalde is altijd buitengewoon verschrikkelijk
maar het heeft me een hoop geld opgeleverd

3.
wij zouden hier anders niet kunnen leven
zoals wij leven
wij zouden niet in deze omstandigheden verkeren
wij zouden deze rijkdom niet hebben
de inhoud van mijn traktaat

zal hoe dan ook
mijn geheim blijven

1.
de wereld verdient mijn traktaat niet
misschien moet je me vandaag maar
niets uit mijn traktaat voorlezen
er hoeft maar iets te gebeuren
of ik word weer onpasselijk
ik heb er ook ineens helemaal geen
zin meer in
en waarschijnlijk ben jij ook helemaal
niet in vorm
het zou verschrikkelijk zijn
een stem te moeten horen

3.
die mijn traktaat belachelijk maakt
als je mij in deze stemming voorleest
maak je mijn traktaat bespottelijk
ik ben daar niet meer ontvankelijk voor
ik heb plotseling van die oorsuizingen
het suist alweer in mijn oren
wat zit je daar te niksen

4.
leegloopster

1. + 2. KOOR
het ei zacht
de saus zoet
zoet de saus

3. + 4. KOOR
eruit

1.
en vanavond zijn we al eredoctor

TWEEDE SCENE

3.
walgelijk
ik kan niets meer eten
deze fantasieloze ontbijten vervelen me
ruim het toch op
weg weg

wat sta je daar nou
waar wacht je op
het is altijd hetzelfde
deze eentonigheid
die ik dag in dag uit moet slikken
mijn kop wordt gesmoord in deze eentonigheid
waar wacht je op
moet ik je voor de zoveelste keer zeggen
dat het ei veel te zacht was
of het is te zacht

4.
of het is te hard

3.
zoals ik vermagerd ben
ik mag niet meer afvallen
van de dokter
ik moet aankomen
maar dit is niet te eten
bij de lunch een omelet
misschien is dat mijn redding
of een malse biefstuk
op z'n engels
een steak op engelse wijze
enerzijds hechten we veel te veel waarde
aan de keuken anderzijds
de koks hebben ons in hun macht

4.
misschien macaroni
maar het is een feestdag

3.
de eredoctoraatsdag
macaroni op de eredoctoraatsdag
onze maag is altijd verdorven
alles bederft onze maag
is het niet de keuken
dan is het de filosofie
of de sociale voorzieningen

4.
in het algemeen heb ik niets tegen macaroni

3.
de laatste keer dat ik mijn maag

bedorven heb was in Zwitserland
 ik wil niet meer naar Zwitserland
 ik heb niets te zoeken in Zwitserland
 Zwitserland heeft me altijd teleurgesteld
 Ik ga niet naar Zwitserland
 Ik sla de uitnodiging af
 Ik heb me altijd verveeld
 Aan het meer van Geneve
 Montreux is een kil gat
 Waar een op de drie niet levend vandaan komt
 In Zwitserland voel ik me altijd
 In de val gelokt
 Ik vind Zwitserland weerzinwekkend

4.
 macaroni
 of een kipfilet
 maar dan wel van een kip
 die vanmorgen nog kakelde

3.
 zij is achterbaks
 zwakzinnig en achterbaks
 wij maken geen drukte als de heren komen
 wat is dat nu
 waar is dat voor
 waar komen die rozen vandaan

5.
 de kanselier heeft ze je gestuurd

2.
 de kanselier
 hoezo
 ik verdraag geen rozen
 ik kan niet tegen rozengeur
 wie heeft die rozen afgegeven

5.
 het bureau van de kanselier

1.
 laat het kaartje zien

2.
 ik haat bloemen
 ook kanseliersbloemen

1.
ik zal de heren zeggen
ziet u deze rozen mijne heren
van de kanselier
wat zeg je daarvan
we moeten niet vergeten
deze mensen houden zich maar
korte tijd staande
als ze eenmaal gesetteld zijn
en zich op hun zekerst voelen
nemen ze ook nergens meer notie van
geen kanselier die ooit een waar woord
heeft gesproken
de geschiedenis slikt al die mensen
de grootste monsters
de grootste gruweldaden
heeft de geschiedenis al verteerd
de geschiedenis heeft een goede maag

2.
misschien toch macaroni
met een klein beetje ham
fijngesneden
wat denk je
ik mag me niet teveel inspannen
vaak geloof ik
dat ik geen lucht krijg
maar dan is het ook meteen weer over

5.
wat bieden we de heren aan

1.
zei je iets

2.
wat zegt ze

5.
wat moeten we de heren aanbieden

1.
ik versta je niet
je moet luider spreken

2.

geef me mijn hoorbuis

1.
ik luister

5.
wat moeten we de heren aanbieden als ze komen

2.
het gebruikelijke natuurlijk
we mogen ons niet blootgeven
ach kon ik me maar op jou verlaten
zijn mijn kleren geborsteld
is mijn rok nog goed
eerst waren mijn kleren me te nauw
nu zijn ze mij te wijd

1.
ik ben ontstellend vermagerd

2.
luister
als ik het eredoctoraat heb
gaan we weg
ver weg
kom eens
kom eens
ver weg
je hebt een reisje verdiend
het hele jaar
met een woesteling

1.
met een schurk

2.
met een waanzinnige
nou goed
als ik nu maar wist waarheen
heb je een idee waar we heen zouden kunnen gaan
waren we maar niet al overal geweest
maar niet naar Zwitserland

1.
ik kan geen berg meer zien
en de zee verveeld me
niet naar een grote stad

niet naar de provincie
heb jij een hartenwens liefste
een hartenwens een hartenwens
nee
niet naar Interlaken
wij zullen nadenken
wij zullen erover nadenken
Zwitserland staat bij mij in het krijt
het is de schuld van Zwitserland
dat ik niet meer lopen kan
en ik heb wat afgelopen vroeger
naar boven

4.
en naar beneden

1.
even makkelijk
en in hoog tempo
nu zit ik hier vast
en ben op de goedmoedigheid
van mijn omgeving
aangewezen

3.
op de goedhartigheid van mijn medemens

1.
wij hadden niet naar Zwitserland moeten gaan
kun je je voorstellen dat wij
naar Groenland gaan
en daar een paar weken doorbrengen

3.
alleen in gezelschap van zeehonden

4.
helemaal alleen tussen de zeehonden

3.
zonder mensen

1.
wij zullen erover nadenken
of naar Egypte
heb jij de piramiden niet altijd willen zien
de pyramide van Cheops mijn kind

de oudheid

4.
of misschien is het al voldoende om twee dagen naar Londen te gaan
en de Tower te beklimmen

3.
en weer naar huis te gaan

4.
het brengt me altijd aan de rand van de wanhoop
als ik erover na moet denken waar ik heen zal gaan
op vakantie
maar thuis blijven

1.
daar word je ook gek van

4.
laat me eens nadenken
de eredoctor verdient vanzelfsprekend een reisje
en jij ook
een mooie reis
een hele mooie reis

3.
de mensen die kunnen lopen
weten helemaal niet wat het is
jarenlang in een stoel te moeten zitten
wat het me kost om van die stoel op te staan
waar zijn mijn krukken
waar zijn mijn krukken

2.
ik heb nog niet gekrukt vandaag

4.
ik heb de krukkenproef nog niet gedaan

3.
je kunt de routine kwijtraken mijn kind
en dan kun je zelfs met krukken
niet meer lopen

1.
ik geloof niet
dat het gaat

ik geloof het niet

4.

je moet me meer onder de linker arm steunen
dan onder de rechter

3.

als we toegeven
hebben we afgedaan

4.

als we opgeven
zijn we dood

1.

ik ben een levend lijk
vind je niet

2.

ik zie er uit als een levend lijk

1.

maar ik geef niet op
nooit van m'n leven

3.

die onhandigheid maakt me krankzinnig
dat je altijd tekortschiet
het is altijd hetzelfde liedje
ik heb geen steun aan je
je haat me
ik weet dat je me haat
wat sta je me daar nu aan te staren
wat we niet allemaal doen om te overleven

4.

louter onvermogen
onvermogen en haar
waarom moet altijd alles zo gecompliceerd worden

1.

kom binnen
kom hier

3.

het was niet zo bedoeld

2.
ik wilde je niet kwetsen

4.
kom hier
waarom kom je niet

2.
ik ben geen menseneter
macaroni
macaroni misschien
we hoeven toch niet altijd zo duur te eten
we eten veel te duur
als er zoveel armoede in de wereld is
moet er niet zo duur gegeten worden
macaroni
of gries
gries
of macaroni
kom hier kom toch

1.
de aartsbisschop heeft gezegd
dat ik een genie ben
en de Frankfurter Allgemeine schreef dat ik geschiedenis
zou maken
geschiedenis hoor je wel
ik maak geschiedenis

2.
dat zegt natuurlijk helemaal niets

1.
dat ik geschiedenis maak hoor je me

3.
mogelijkerwijs is mijn verlamming
de bron van mijn genie
mogelijkerwijs
in dat geval heb ik mijn traktaat aan Zwitserland te danken
liefje
als mijn moeder eens kon zien wat er van mij geworden is
een smerige wereld
waar we doorheen moeten liefje
breng me nu de spiegel
je zou je moeten schamen
met zo'n man

ware het niet
dat hij zo vergeestelijkt was
en zo beroemd
ik wil de pruik opzetten

4.
breng me de pruik

3.
het is de schuld van dat Zwitserse medicijn
dat mijn haar is uitgevallen
ik had misschien het proces
tegen het concern gewonnen
maar je weet hoe lang dit soort processen duurt

1.
nog niet de pruik
nog niet
hij drukt me als lood op het hoofd

2.
breng hier
breng de pruik hier

4.
geef hier
ik heb mijn haren verloren
maar er verstand voor terug gekregen
mijn genie
kom hier
we zouden natuurlijk naar Interlaken kunnen gaan
nee niet naar Interlaken

3.
wie weet wiens haar ik op mijn hoofd draag
maar goed dat ik dat niet weet
zonder haar ben ik niet om aan te zien
alleen jij vind dat leuk
jij vind mij leuk zonder haar

1.
in bed
je went eraan
met die kaalkop naar bed te gaan
jij speelt met die kale kop

2.
eerst speel je met het kale hoofd

3.
eerst altijd met het kale hoofd

4.
de schijn moet hoog gehouden worden
heb ik je ooit een huwelijk beloofd
nooit
het is niet noodzakelijk zoals je ziet
het huwelijk is met de hel getrouwd

4.
vind je niet

3.
ik moet een stuk uit mijn traktaat
voorlezen
als de heren er zijn
jij overhandigt mij het traktaat
en ik lees een stuk uit het traktaat voor
een sinistere passage
iets door en door sinister
ik weet het je haat me
eerst heb je van mij gehouden
toen heb je gespeculeerd
toen heb je berust
nu haat je me
je sluipt altijd om me heen
als om een lijk

2.
dan kun je lang wachten
of er zou een misdrijf gepleegd moeten worden
je bent ertoe in staat
ik weet ook wat voor soort misdrijf
jij bent in staat een intelligent misdrijf te plegen

1.
maar het levert je niets op

2.
je moet het maar met mij zien uit te houden

4.
je moet macaroni voor me laten maken

met flinterdun gesneden ham
 hele verse flinterdun gesneden ham
 het moet smelten op mijn tong

1.

jammer van al die energie
 die enkel en alleen
 gaat zitten in
 groente en deegwaren
 misschien naar Katalonië
 elke reis is een marteling voor me
 een last die ik op mij neem
 een plek in de zon misschien
 maar ik haat de zon

2.

een plaats in de schaduw

1.

maar ik haat de schaduw
 dan overvalt me de monotonie
 een enkele reis maagpijn aan zee
 grote steden ik haat ze
 op het platteland verveel ik me dood
 ben ik in Parijs
 droom ik van Londen
 ben ik in Londen
 was ik eigenlijk liever op Sicilië
 en dan dat zwakke gehoor
 om maar te zwijgen van mijn zwakke ogen
 de dagen worden korter en korter
 die pupil doet me nu al
 vanaf vier uur pijn
 wat trek ik eigenlijk aan

4.

zeg hoor eens wat trek ik aan
 ik kan toch niet altijd hetzelfde pak aan hebben

1.

weer datzelfde pak
 ik ga toch niet naar een begrafenis
 heb ik dan niet een feestkostuum
 geen zwart
 een feestelijk kostuum
 een feestkostuum moet toch niet zwart zijn

4.
 ik kan dat pak niet meer zien
 een vriendelijk kledingstuk
 feestelijk en vriendelijk
 een vriendelijk en feestelijk kledingstuk
 ik heb toch nog wel vriendelijke kleren
 van vroeger
 als ik me eens feestelijk wil aankleden
 komt ze altijd met dat begrafenispak aanzetten
 dat pak
 dat ik in Trier heb gedragen
 in Trier
 hoor je
 in Trier
 de voorbereiding alleen al slokt al mijn energie op
 zodat ik op het hoogtepunt van de gebeurtenis
 volkomen afgezwakt ben
 maar ik moet mezelf niet gek maken
 kop op
 op die kop
 het pak dat ik in Trier aan had
 dat ik in Trier aan had

5.
 deze heb je in Trier aangehad

4.
 die heb ik in Trier aangehad
 die heb ik niet in Trier aangehad
 niet in Trier
 die niet
 die niet in Trier

5.
 natuurlijk heb je die in Trier aangehad

4.
 in Trier

2.
 in Trier aangehad

3.
 misschien heb ik het in Trier aangehad

4.
 weet je het zeker

5.
zeker die heb je in Trier aangehad

2.
dat ik me niet herinner

3.
dat ik die in Trier heb aangehad

1.
misschien heb je gelijk
denk je dat ie me past

5.
het past je beslist

4.
weet je het zeker

5.
zeker weten

4.
ik kan me niet herinneren
dat ik dat pak in Trier heb aangehad

2.
geen goede herinnering aan Trier

5.
je voelde je gekwetst

2.
aan die mensen was mijn voordracht niet besteed
je gaat niet ongestraft naar Trier
je gaat naar Trier en maakt je belachelijk
heb ik dan geen ander pak
voor deze gelegenheid

5.
waarom wil je het pak niet aan
trek het toch aan
wat kan het je schelen
dat je het in Trier hebt aangehad
zo'n mooi pak
alleen maar omdat je het in
Trier hebt aangehad

zou het niet meer goed genoeg zijn

4.
in Trier is de intelligentie nooit thuis

5.
zo'n mooi pak

3.
waren de kleermakers maar niet zo onbeschaamd
de kleermakers zijn onbeschaamd

2.
en onbeschoft
ik heb de onbeschoftheid van de kleermakers leren kennen

5.
trek je dat pak nog aan of niet

1.
ik heb het in Trier gedragen
je hebt gelijk
dat is mijn Trierpak
maar wat kan het me schelen
dat ik het in Trier heb gedragen
waar ze me belachelijk hebben gemaakt

5.
het is acht jaar geleden dat we in Trier zijn geweest

1.
de tijd heeft zijn sporen nagelaten
acht jaar is een schandalig lange tijd
voor velen is ze dodelijk geweest
ik zal me toch op z'n minst in het rokkostuum
moeten werken

4.
de spiegel

1.
maar dat is toch onzinnig
als ik niet sta
als ik zit
is dat onzinnig

5.
ik vind het zeer elegant

1.
vind je
vind je
dat vind je dus
ik vind van niet

4.
de komedie
moet maar eens afgelopen zijn
ik zal het pak aantrekken
denk jij dat de heren nog weten
dat ik dat pak in Trier heb aangehad

5.
dat geloof ik niet

4.
dat ik ze misschien
ongelukkigerwijze
aan mijn afgang in Trier herinner
als ik dit pak aantrek

5.
geen mens weet meer
welk pak jij in Trier hebt aangehad

2.
ik had niet aan Trier herinnerd willen worden
maar nu is het al gebeurd

4.
eigenlijk is het volstrekt onbelangrijk
wat we aanhebben
als we maar iets in ons hoofd hebben

2.
het moet natuurlijk geperst worden
geperst en afgeborsteld
wie rekening houdt met anderen zal het berouwen
we dienen geen rekening te houden met anderen
wat zou er van ons geworden zijn
als we altijd rekening hadden gehouden met anderen

3.
trek ze mij voorzichtig aan a.u.b.
ik heb nog die gescheurde teennagel
wanneer komen de heren

5.
om elf uur

3.
alle belangrijke huldigingen
vinden om elf uur plaats
als de profeet niet naar de berg gaat
komt de berg wel naar de profeet
dat is nog nooit vertoond

1.
dat een eredoctoraat

2.
niet in de universiteit
is uitgereikt

3.
dat is nog nooit gebeurd
dat de rector magnificus aan huis komt
en met de rector magnificus
de burgemeester van de stad

2.
dat is heel bijzonder

1.
waar hebben we dat aan verdiend

4.
dat ze naar mijn huis komen

3.
en mij de eredoctoraatsbul

1.
in mijn huis overhandigen

4.
naast de ereketen
ook het eredoctoraat
wat zeg je me daarvan

2.
zelfs in mijn dromen
heb ik daar nooit aan gedacht
het hing al lang in de lucht

alles wees er op
maar ik had het niet gedacht
dat het moment
zo snel daar zou zijn
en dat terwijl
toen ik nog klein was
erover dacht
om molenaar te worden
molenaar begrijp je
omdat meel mij fascineerde
meel
een molen in het bos begrijp je
een klaterende beek
maar ik had altijd al
een eigenwijze kop
en een vaststaand idee
autodidact onverbiddelijk de aard van het beestje

4.
dilettantisme heb ik mijn hele leven lang al verafschuwd

3.
altijd diezelfde plek
ik zal ze binnen vragen
en tegenover mij plaats laten nemen
daar voor me

1.
voor het raam

2.
zodat ik alles goed kan overzien
zo heb ik de ideale lichtinval

1.
jij vraagt ze
daar
zie je daar
plaats te nemen
volgens de etiquette
nadat ik ze heb verwelkomd
eerst de rector magnificus

dan de burgemeester
of de rector eerst
en dan de decaan
en de vice-decaan

4.
of eerst de burgemeester

1.
daar zit de rector
daar de decaan
daar de vice-decaan
daar de burgemeester
een kleine intieme plechtigheid

4.
een officiële plechtigheid liefje
ik zal een korte toespraak houden
en natuurlijk iets filosofisch ten beste geven
iets kleins iets bondigs

3.
maar ik zal het kort houden
daardoor blijft wat ik wil zeggen
uiteraard aan de oppervlakte
daar zit de rector magnificus

4.
daar de burgemeester

3.
als ze plaats hebben genomen
zal ik een poging doen op te staan
naar ze toe te gaan
een poging doen
een poging begrijp je
alleen een poging
dan laat ik mij weer terug vallen in de stoel

2.
iemand die lijdt hoeft niet helemaal correct te zijn

1.
een lijdend mens is niet verplicht
tot absolute correctheid
dan luister ik naar wat ze zeggen
dan luisteren zij naar wat ik zeg

3.
kom hier m'n kind
m'n levensgezellin
mijn noodzakelijk kwaad

4.
mijn hellekind

DERDE SCENE

2.
waar ben je
ben je er niet

4.
waarschijnlijk is ze
kleren aan het passen

2.
waar ben je

4.
als je ze niet bezig houdt
lopen ze kleren te passen
of te snoepen

2.
waar ben je dan

4.
ik zou haar nu nodig kunnen hebben
en nu is ze er niet
of een kotelet
een sappige kotelet

2.
waar ben je dan
is er dan niemand
is er dan helemaal niemand

4.
mijn God wat zou er gebeuren als

2.
hoor je me dan niet
ik roep al de hele tijd

en jij komt niet
wat is er zo belangrijk
het zou kunnen

4.
dat ik flauw val

3.
bewusteloos

2.
en dan komt er niemand binnen
louter overbodige bezigheden
die geen enkele zin hebben
louter onzinnige procedures
je hebt kleren gepast
geef het maar toe
je bent er toe in staat
een complot tegen mij
of
ik waarschuw je

3.
ik heb bewijzen
een enorme hoeveelheid bewijzen

1.
doe het raam dicht
doe het raam dicht
je weet
ik verdraag geen vogelgekwetter
niets van buiten
mijn hoofd verdraagt geen overlast
alleen rust rust rust
begrijp je
absolute rust
ik was allang gek geworden
met altijd openstaande ramen

4.
ik haat de natuur
ik haat frisse lucht
ik haat alles wat van buiten naar binnen komt

we hadden allang moeten verhuizen
een afschrikwekkend bouwsel
een grafkelder

een dure tombe
 en alleen maar ongedierte om me heen
 waar ik ook kijk
 alleen maar ongedierte

3.
 ik haat de natuur

ik heb de natuur altijd gehaat
 ik voel me verwanter met het kunstmatige
 dat wil niet zeggen dat ik een kunstaanhanger ben
 ik heb ook een hekel aan kunst
 mijn oren suizen
 mijn maag speelt op
 mijn pupillen doen pijn
 je weet
 hoe alles wat van buiten komt
 me verblindt
 hoe kan ik je dat toch uitleggen

4.
 suizen
 suizen
 suizen

3.
 geef me de hoorbuis
 zeg mij na
 luid en duidelijk
 willig als wilde ganzen
 zeg na

4.
 zeg na

3.
 willig als wilde ganzen

5.
 willig als wilde ganzen

3.
 ik hoor bijna niets
 nu hoor ik al van negen uur niets
 bijna niets
 al om acht uur laat mijn gehoor het afweten
 om half negen hoor ik bijna niets meer

absoluut overbodig
ook met hoorbuis hoor ik niets
wat moet ik doen
als ik helemaal niets meer hoor

4.
mijn vader hoorde op zijn vijfenveertigste
al niets meer
ik hoor op mijn achtenzestigste bijna niets
de vraag is
wat tragischer is
niets meer horen
of niets meer zien

1.
waarschijnlijk is niets meer horen beter
dat vraagt iedereen zich af
wat tragischer is
we moeten zien wat om ons heen gebeurt
alles zien
we hoeven niet alles te horen
vlug een kompres
koud
heel koud hoor je
en vlug
vlug
Montaigne heb ik gezegd
Schleiermacher
er lachte iemand
een tweede lachte
toen begonnen ze allemaal te lachen
de hele zaal lachte
toen ben ik gestopt
nooit meer Trier
nooit meer aan de Moezel
een man als ik
doet zichzelf maar een keer
zoiets aan

2.
heel voorzichtig opleggen
heel voorzichtig

3.
hoe heette jouw grootmoeder van moeders kant
hoe heette haar vader
wat deed haar oom

ik haal alles door elkaar
ik weet waarom ik mij nooit inlaat met mijn familie
die familiearcheologie heb ik altijd gehaat
een van jouw ooms was molenaar nietwaar
een oom van mij van vaders kant
heeft in het tuchthuis gezeten
heb ik je dat wel eens verteld

1.

ik heb niets te verbergen
mensen verbergen en verdringen
ik verdring en verberg niets

2.

zo is het beter
een helder hoofd is alles
een goede spijsvertering
en een helder hoofd
geef me je hand
geef me je hand
het is walgelijk
je te moeten bewijzen
maar we hebben een klankbord nodig
anders verhongeren we
deze schande in Trier
schaamde jij je niet
ik weet dat jij je geschaamd hebt
diep geschaamd
heb jij je niet geschaamd
maar vandaag ben je trots op me
Trier was een leerschool
jij was dapper
je stond achter me
wil je naar Interlaken
een stem in me zegt
ja
een andere zegt nee

1.

ja de ene
ja naar Interlaken de ene
nee niet naar Interlaken de andere

2.

er is niets wat ik zo haat als Zwitserland
en er is niets wat ik zo haat als de natuur
laten we nadenken

misschien is er een andere plaats
 waar we een paar gelukkige dagen kunnen doorbrengen
 kan het niet een keer het noorden zijn
 wat heb je tegen het noorden
 jij wilt altijd naar het zuiden

3.

dat is een sentimentele afwijking
 in het hoge noorden wordt het hoofd helder
 in het zuiden wordt alles slap en verdorven
 het is een perverse gewoonte
 om naar het zuiden te gaan
 de geschiedenis op te zoeken
 de cultuur op te graven
 ik heb culturele reizen altijd gehaat
 ik haat musea
 het hele zuiden
 is een groot museum
 Rome wat een gruwel mijn kind
 Sicilië een drogbeeld
 Athene een nachtmerrie

4.

van zuil naar zuil
 van graf naar graf
 van kerk naar kerk
 van madonna naar madonna
 ik heb het altijd gehaat
 maar Interlaken haat ik nog meer
 zet Interlaken maar uit je hoofd
 het verkoelt mijn hoofd niet meer

5.

wil je er nog een

4.

een wat

5.

een vers kompres

2.

nee natuurlijk niet

4.

als we de artsen eenmaal doorhebben
 is het te laat

iedere ziekte
is een ongeneeslijke ziekte
ben je vergeten
zeg ben je het vergeten
neem de kaarten mee
mijn handen trillen
mijn voeten trillen
niets dat me zo rustig maakt
twintig jaar
spelen we dit spel
ik walg ervan
maar ik wil het toch spelen
met jou
omdat ik het met niemand anders zo walgelijk vind
ik verlies
ik kan niet winnen

3.
soms lijk ik te winnen

4.
maar ik verlies natuurlijk
ik wil niet spelen
nu niet

3.
we drijven alles
op de spits
onverbiddelijk
we willen diegenen
die ons pijnigen
vernietigen
maar we vernietigen ze niet onmiddellijk
we maken van deze vernietigingswens
een slepende affaire
het hoort niet
dat past niet
maar we dwingen toch niemand
bij ons te blijven
de mensen kleven aan ons vast
ze klitten aan ons
en daarom pijnigen we ze

2.
daarna proberen zij
ons te vernietigen
we zijn hun slachtoffer

we zetten een val
 en lokken ons slachtoffer binnen
 en noemen deze gang van zaken een genoeg
 maar wie zegt dat niet wij
 aan het kortste eind trekken
 dat maakt me misschien rustig
 maar je zit te dicht bij het raam
 veel te dicht

3.
 niet daar
 daar
 ga daar zitten

2.
 het stoort me waar je zit

3.
 ga daar zitten

4.
 het is de lichtval
 voor jou een kleinigheid
 voor mij van groot belang
 waarom is breien zo rustgevend
 niets is zo rustgevend als breien
 misschien schrijf ik nog wel eens een traktaat
 over de rustgevende werking van breien
 jij vind het toch ook rustgevend
 vind je het rustgevend

3.
 ik vraag of je het rustgevend vind

5.
 ja

4.
 vaak is het zo
 dat een bepaalde bezigheid voor de een rustgevend is
 en voor de ander niet
 ik kijk graag naar je als je breit
 het maakt me rustig
 maar natuurlijk houden we het in deze rust
 niet lang uit
 de rust pijnigt ons
 we kunnen het niet meer uithouden

zo was het niet bedoeld

3.
alleen een constatering

2.
het besef dat wij rust
niet lang verdragen

1.
dat grote rust ons in korte tijd gek maakt

2.
rust gedurende lange tijd maakt ons waanzinnig

1.
eerst worden we gek in die rust

2.
ik wil je niet kwetsen

3.
het is een feit

2.
dat mensen gek worden

4.
als ze te lang in grote rust verkeren

2.
en waanzinnig

3.
als ze nog langer

1.
in grote rust verkeren

3.
het is zinloos

4.
iedere discussie is zinloos

2.
elke dag maak jij zo'n scene

4.
dat is onvergeeflijk

3.
dat is vernederend

2.
een schandaal is het

1.
wat moet ik nu

4.
zal ik haar weer binnen vragen

3.
op mijn knieën smeken om binnen te komen

2.
ben je gekwetst

3.
ik wilde je niet krenken

4.
ik moet haar binnen lokken

3.
wat doe je

2.
ben je daar

3.
kom binnen a.u.b.
kom binnen
kom bij me
zo'n belangrijke dag
en jij begrijpt er niets van

4.
stel je voor
ik word vandaag ere doctor
ik word eindelijk gewaardeerd

nadat men mij decennia lang
vernederd heeft

3.
gekleineerd heeft

2.
belachelijk gemaakt heeft

1.
eredoctor

2.
weet je wat dat betekent
in Azië heeft mijn traktaat
groot opzien gebaard
mijn denkwijzen
zijn
Aziatische denkwijzen
ik ben in China uitgegeven
hoor je
jij hebt jouw aandeel
in mijn roem
iets van die eredoctorstitel
is ook van jou
niet het kleinste deel
zoveel jaren
te schande gezet
vernederd
het raakt me
raakt het jou niet
het moet je raken
zoals het mij raakt
we hebben er geen van beiden aan gedacht
ik heb het altijd geweten
eens zal ik mijn doel bereiken
maar de grootste inspanning
ligt nog voor me
jij wil een reis maken
ik weet het
ik kan geen ja zeggen
maar ik wil ook geen nee zeggen
bergen haar ik
meren
vervelend
groene weiden
niet om aan te zien

er is niets verschrikkelijkers dan een cruise
op de Noordzee
de Middellandse zee
verschrikkelijk
kom
ik ga er mee akkoord
ik wil er mee akkoord gaan

3.
haal je breiwerk
ga bij het raam zitten
waar je maar wilt
en brei

4.
vooruit
haal je breiwerk
als je daar rustig van wordt

1.
en ga zitten
wij zijn aan de natuur overgeleverd
we kunnen doen wat we willen
de natuur heerst over ons

2.
we moeten altijd de consequenties aanvaarden
hoor je
nooit toegeven begrijp je
consequent zijn
consequent

3.
daar
daar kijk dan
ik wijs het toch aan
waar
daar

2.
voel je dan niet aan waar die stoel hoort
we moeten volgens plan te werk gaan

SCENE VIER

1.
kom hier
als ze binnenkomen
stappen ze natuurlijk eerst op mij af
doen het begroetingsritueel
jij staat daar
daar sta jij
ik schud hen de hand
en dan staan ze daar
en dan gaan ze zitten

2.
de stoel moet weg daar
hij moet weg
daarheen
zie je daarheen

4.
ik denk dat het goed is

3.
een beetje naar links

2.
naar links naar links kijk daar

1.
wat hebben die mensen hier te zoeken
wat is dit
een verschrikking
je weet dat ik geen mensen verdraag
geen vreemde mensen
wie zijn deze mensen
wat een verschrikking
heb ik niet gezegd
dat ik geen vreemde mensen zien kan
mijn hele plan in duigen
komen binnen en schoppen mijn hele plan in de war
een kwelling

4.
geen mensen heb ik gezegd
deze mensen bederven alles voor me
ik kan niet meer slikken

ik wil slikken maar ik kan niet
nou kom dan toch
waar wacht je op

3.
ik ben er slecht aan toe
maar ik wil geen dokter
geen dokter
in mijn huis geen dokter
ik span me teveel in
ik weet het ik heb geen andere keus
waar heb ik mijn manuscript
breng mij het manuscript
ik kan niet uit mijn hoofd voorlezen
ik raak op dit moment alles kwijt
ik heb een volkomen ontwricht verstand

4.
we staan er altijd alleen voor
geen mens
niets
absolute hulpeloosheid
als we tegensputteren
worden we neergesabeld
een geestesgesteldheid
eden verschrikkelijke geestesgesteldheid

2.
eerst heb ik een goed idee
dan twijfel ik weer
geef hier

1.
moet ik eigenlijk wel iets zeggen
ik zeg helemaal niets
niets
dat kan niet
ik moet iets zeggen
ze wachten erop
dat ik iets zeg
niet slecht
jij geeft het mij
als het zover is
wat sta je daar nou
je maakt me zenuwachtig
die mensen hebben geen gevoel voor timing
komen ineens de deur binnenstormen

het gaat beter
laat me met rust

3.
in deze stoel zit vanzelfsprekend
de rector magnificus
wat sta je daar nou
we hebben nog een hoop stoelen nodig

2.
eerst doen we alles
om een doel te bereiken
en als het dan zover is
verafschuwen we het
ik heb nooit van mijn leven gehouden
ik heb het gehaat
alles gehaat
wat er mee te maken had
en die zelfhaat tot het uiterste
benut

3.
liever met jou de hel
dan een vreemd iemand
ik kan niet tegen vreemden
alles wordt verkeerd gedaan
niemand gehoorzaamt
ze horen niets
ze zien niets
maar onafgebroken eisen ze ongehoorde honoraria
we betalen al deze mensen
om ons te ondermijnen en te vernietigen
om ons gek te maken

4.
gek te maken

3.
hoor je me
ik wil niemand van die mensen zien
hoe is het mogelijk
dat ze opeens binnenkomen

2.
jij hebt met hen geheuld
jij staat aan hun kant
aan de kant van mijn verdelgers

mijn vernietigers
 een moordcomplot tegen mij
 maar het zal je niet lukken
 mijn hoofd is nog helder
 dieven en moordenaars
 maar ik heb geen andere keus
 ik ben aan hen overgeleverd

1.
 louter insecten

4.
 we bedrijven toch alleen maar ontucht met elkaar

1.
 wachten heeft me altijd gek gemaakt
 de wereld is een riool
 waaruit de stank je van verre tegemoet komt

4.
 deze beerput moet gelegegd worden
 daar gaat mijn traktaat toch ook over
 maar als we de beerput volledig
 legen is ze leeg
 dan blijft er niets anders over
 dan ons er volledig in te storten

2.
 eten we veel
 krijgen we een maagzweer
 eten we te weinig
 dan verhongeren we
 de schoenborstel niet vergeten
 valt er dan vandaag niets te ondertekenen
 we maken zelf de drukte
 die ons nekt
 we hadden dertig jaar geleden
 toen we nog jong genoeg waren
 de woestijn in moeten gaan
 de uitvinding van het elektrische licht

4.
 is een ramp

2.
 alles wat we ondertekenen

4.
is altijd weer ons doodvonnis

2.
ons hele leven verprutsen we
met het zetten van handtekeningen
iedereen duwt en trekt aan me

4.
dan schrompelt alles
wat we bedacht hebben
dat geweldige idee
ineen
we kunnen alles wel afschaffen
we kunnen alles kapot maken
het steekt toch de kop weer op
we zijn er tegen
en schaffen het af
en daar is het weer
als we de ene machthebber onderuithalen
staat de volgende al weer klaar
en alles blijft bij het oude
alles stoort ons
alles stuit ons tegen de borst
we stikken
we verdrinken
we moeten toezien
hoe alles verrot
maar we kunnen natuurlijk niets doen

1.
we schrijven een traktaat
en dat traktaat wordt bekroond
en er is niets veranderd
we kunnen tegen wat dan ook zijn
de grootste stommiteit
als we naar ons hart luisteren
de stem van ons hart volgen
dan maken we ons voor onszelf belachelijk

3.
de kranten houden ons een spiegel voor
daarom haten we de kranten
omdat we daarin altijd weer alleen
onzelf vinden
ongeacht welke pagina we opslaan
de krantenlezer krijgt elke dag

z'n gemeenheid en platheid betaald gezet

2.
als we denken
zijn we sterk
als we handelen
niet bij machte
niets lukt ons
we hebben geen toekomst
de hopeloosheid
maakt alles draaglijk
om goede redenen
heb ik geen gezin gesticht

3.
geen perfide ongeluk
op de wereld gezet
wat sta je me nu aan te gapen
alsof ik al waanzinnig ben

1.
jullie zijn altijd op mijn ondergang uit geweest

4.
die stoel hoort daar

1.
mijn hele leven heb ik slechts betaald
om vernietigd te worden
een onwaardige toestand voor een denkend mens
maar als we geheel met rust gelaten worden
raken we volkomen in vertwijfeling

4.
er kome wat komt
daar daarnaast
daar nee daarnaast
daar

3.
drie of vier jaar
heeft de dokter gezegd
jij hebt het voor mij verzwegen
ik weet het
je moet nog drie jaar wachten
hoogst waarschijnlijk duurt het niet zo lang meer
ik ben uitgeput

ik voel me verschrikkelijk
ik had ook kunnen weigeren
afzien van het eredoctoraat
maar daarvoor mis ik de kracht
dan zeggen ze dat ik arrogant ben
dergelijke poespas kan ik niet aan

2.

men misgunt ons alles
men misgunt ons
waar wij aan ten grond gaan
vanaf het begin is alles
op onze ondergang gericht
en wat een erbarmelijk echec
we bespoedigen deze gang van zaken ononderbroken
wat we ook doen
het bespoedigt de voortgang
je weet
op dinsdag verdraag ik geen mens
behalve jou
op dinsdag geen vreemde gezichten
geen bedienden op dinsdag
kom hier
geef me je hand

1.

als ik jou niet had

2.

we zijn aan de elementen overgeleverd
we moeten ons wapenen
tegen alles begrijp je

2.

als ik hier zit
kan ik alles goed overzien
maar hoe is het van de heren uit gezien
hoe is het als zij naar mij omhoog kijken
kom help me even
ik wil in een van die stoelen gaan zitten
ik wil zien hoe zij daar zitten

3.

heeft niemand ons ook echt gezien
geen mens

5.
geen mens

4.
het is goed zo geloof ik
het is goed zo
kom help me overeind
ik wil terug in mijn stoel
zo snel als ik uitgeput ben
een paar stappen
en ik ben helemaal kapot

3.
maar nu moeten ze bij elkaar worden geschoven
bij elkaar schuiven enerzijds

2.
waarom heb je de stoel zo ver weg geschoven
schuif hem hier naar toe
schuif hem terug

1.
stop stop
daar staat ie goed
ga d'r eens in zitten
je moet er in gaan zitten
ja in de fauteuil ja

4.
wat een wanstaltige jurk
je moet 'm uittrekken
ik haat die jurk
ik wil je niet plagen
maar van al je jurken
haat ik die het meest
ik wil die jurk niet meer zien
je weet
hoe ik die jurk haar
je weet
waar die jurk me aan herinnert
in deze jurk
ik wil je niet plagen
je trekt die jurk altijd aan
als je me wil kwetsen
tot in het diepst van m'n ziel
dan trek je die jurk aan
ik haat die jurk

we haten
en wensen de dood
we kunnen hem die we haten
niet meer zien
was hij maar eindelijk dood
heb ik je gekwetst
je weet
hoe ik die jurk haat
het flatteert je niet
het maakt haar nog monsterlijker
dan ze al is
deze vormeloze jurken
dit gebrek aan smaak
deze smakeloosheid
ik wilde je niet kwetsen
je moet me aankleden
mijn jasje
mijn manchetknoop
mijn stropdas
we hebben geen tijd meer
hoor je me
je moet me aankleden
we mogen ons niet bloot geven
is alles in huis in orde
dat ik niet meer kan opstaan
en naar beneden kan gaan
is verschrikkelijk

1.
dat ik niet persoonlijk kan inspecteren

4.
een catastrofe
ik heb met opzet
geen mens uitgenodigd
voor de ceremonie
in alle stilte begrijp je

2.
als we de een uitnodigen

3.
is de ander beledigd

4.
ze komen binnen als in een rouwkamer
nieuwsgierig als ze zijn

hier wordt nog niet opgebaard
ik zie ze al binnenkomen
als ik hier opgebaard lig
hoe ze om me heen staan
en niet weten
wat ze moeten doen

1.

en ik zie jou mijn levensgezellin
de geur van de dood hangt nu al in dit huis
hè je bezeert me
wat heb ik gedaan dat ik zo onmenselijk
behandeld wordt
waarom ben ik in deze situatie terecht gekomen
ik ben een wroeter
nietwaar
de wereldverbeteraar
de onheilsprofeet
de nihilist
meesterschap is alles
vanaf een bepaald ogenblik
zijn we hier een storend element
dan storen we alleen nog maar
zoals wanneer we bij iemand op bezoek zijn
en op het juiste
het enig juiste moment
niet opstaan en
geen afscheid kunnen nemen
dan denken we de hele tijd
wij zijn er nog steeds
en we krijgen een hekel aan onszelf
de geur van Trier
merk je dat niet
waar wij vernederd zijn
willen wij nooit meer heen
nu de stropdas
de schaamteloosheid
waarmee mensen hun opwachting maken
heeft mij altijd verbijsterd
ongeacht wie er binnen komt
er komt een schaamteloos mens binnen
maar alles is gerechtvaardigd
alles
als je nu eens kon aantrekken he
maar je kunt het niet
je wacht
omdat je al zo lang wacht

ben je zo afzichtelijk geworden
maar je hebt je goede kanten mijn kind
je moet de ramen opendoen
ik stik hier
voor de heren komen
moet hier een frisse wind
doorheen
hoor je me

2.
al twintig jaar observeer ik jou

3,
mijn hele leven lang
heb ik gedroomd
van een eenvoudige kamer
van een hut
de domkop slaagt in zijn voornemens
de domkop is de verwezenlijker
de twijfelaar faalt voortdurend
we rennen achter een idee aan
en brengen onszelf in verwarring
labyrintisch
zeer labyrintisch
Voltaire heb ik gezegd
en hun monden vielen open
als ik Frankrijk zeg
of Ierland
of Paraguay
staan ze slechts met de mond vol tanden
ik heb altijd willen verbluffen
dat is het
de enige mens
van wie ik werkelijk gehouden heb
was mijn grootmoeder
als we midden in de roes van het succes ontwaken
waarvan we gedroomd hebben
gruwen we
een simpele ziel rent naar de kerk
waar zou ik heen moeten
ik ben onbeschermd
uiterekend de mens is niet onsterfelijk
wat hebben we veroverd
als we alles bij elkaar optellen
resten ons slechts nog de maagkrampen
en de nog niet betaalde doktersrekening
ik heb gehoord dat dagelijks

over de hele wereld
ander half miljard eieren worden gegeten
wie zou dat zo precies hebben uitgerekend
en de vele miljarden
die niet worden opgegeten
die mensen hebben het gemakkelijk
die tevreden zijn met de opera
en met een soupetje na afloop
of die op de trein stappen
en drie stations verder
hun geluk vinden
als ik goed luister
hoor ik de doodgravers mijn graf graven
zitten we te lang in schone kleren
dan voelen we ons al gauw vuil
heb je de pruik paraat
zodat ik die meteen kan opzetten

2.

ik heb altijd al
een hoofd willen demonteren
en elk onderdeel afzonderlijk
aan een diepgaand onderzoek onderwerpen

3.

het is voor zoveel te laat
geen mens in mijn omgeving
heeft in mijn traktaat geloofd
jij hebt er ook niet in geloofd
jij hebt altijd maar gedaan
als je er in geloofde
maar je hebt er geen moment echt in geloofd
achter mijn rug heb je het alleen
over een gek gehad
als je het over mij had
en nu oogst je samen met mij de roem
ik ben bang voor mijn aderontsteking
dat er een been moet worden afgezet
dan kunnen ze nog beter
m'n kop afhakken
mijn traktaat wil niets anders
dan de totale afschaffing
maar dat heeft niemand begrepen
ik wil haar afschaffen
en zij geven mij daarvoor een onderscheiding
en vertel ik ze wat mijn traktaat werkelijk beoogt
dan denken ze dat ik gek ben

de slachtoffers helpen hun moordenaar
aan een eredoctoraat

2.
alle wegen leiden onvermijdelijk
naar de perversiteit
naar de absurditeit

3.
we kunnen de wereld alleen verbeteren
als we haar afschaffen
of denk je dat ze mijn traktaat begrepen hebben

2.
of we creperen van de pijn
of we zijn razend
ik heb al bijna
mijn hele waarnemingsvermogen verbruikt

3.
omdat we ons hele leven lang vragen
hoe hoog is de rentevoet
niets interesseert ons meer
wil je me niet iets voorlezen
uit je toneelstukje
voordat de heren komen

2.
beter van niet
ons hele leven hebben we gezocht
nu vinden we niet meer
wat we zochten
te veel concessies
te veel vriendelijkheid
te veel behoefte aan steun
eens heb ik Montaigne vertrouwd
te veel
toen Pascal
te veel
toen Voltaire
toen Schopenhauer
we hangen net zo lang aan deze filosofische muurhaken
tot ze los zitten
en als we er levenslang aan rukken
halen we alles neer
hoog bezoek
komt u binnen

komt u binnen
geen formaliteiten mijne heren
geen formaliteiten

9.
een hoog huis
een waarachtig hoog huis
een gelukkige samenloop van omstandigheden

2.
ik moet me met een klein feestje
tevreden stellen
mijn lijden heeft zich verergerd
maar de voorkomendheid van deze mensen
in aanmerking genomen
ik hoop dat u me begrijpt
vergeeft u me
ik kan niet meer aan alle formaliteiten voldoen
niet eens een academische plechtigheid

4.
wilt u niet plaatsnemen heren
mag ik u verzoeken

5.
gaat u toch zitten a.u.b

9.
ik breng u de welgemeende groeten
en gelukwensen van de senaat
van de universiteit
kunt u mij de bul aanreiken
mijnheer de decaan

3.
mijn toestand staat geen formaliteiten toe

9.
wij hadden gehoopt

7.
ja wij hadden inderdaad gehoopt

9.
wij hadden gehoopt
dat u ons de eer zou bewijzen
binnen de muren van de universiteit

de doctorsbul in ontvangst te nemen
uw traktaat heeft het nodige opzien gebaard

7.
het grootst mogelijke opzien gebaard

9.
een collega uit Tokio
vertelde me
dat uw traktaat in Japan onderwerp
van heftige discussies is
uit Amerika hoor ik dezelfde geluiden
in China zou een vertaling verschenen zijn
tot onze eer zij gezegd
dat ik reeds vijf jaar geleden aanzetten daartoe heb gedaan
en met de steun
van mijn geëerde collega mijnheer de decaan
is het mij gelukt
u tot eredoctor te benoemen
ik heb mijn doel bereikt

7.
uw verdiensten zijn van onschatbare waarde
voor de geesteswetenschappen

8.
er zijn reeds meer dan honderd studies
over uw traktaat verschenen
alleen al in Duitsland
en ik heb ook weet van de Franse situatie

7.
mijn nicht heeft mij uit Roemenië geschreven
dat zij daar bezig is met de vertaling

9.
juist Roemenië is ontvankelijk
voor dergelijk gedachtegoed
het is te wensen
dat uw traktaat niet alleen gelezen
maar daadwerkelijk bestudeerd wordt

7.
en dat in haar geest gehandeld wordt

4.
inderdaad

zeer wenselijk

7.
de studenten zijn begeerterd

8.
de staat zal verbaasd zijn

9.
alleen de universiteit weet wat wetenschap is
de staat mag uw gedachten weerleggen
ze doodzwijgen

1.
mijn traktaat is niet op maat
gesneden voor de staat

9.
al zou de staat uw traktaat niet begrijpen
al zou de samenleving haar niet begrijpen

2.
alleen de universiteit begrijpt het

9.
de universiteit is trots
op haar enige student
die het in de wetenschap
tot het allerhoogste heeft gebracht

3.
maar ik heb de universiteit
al na korte tijd verlaten
juist omdat ik

7.
de eer is aan de universiteit

8.
de eer is aan de universiteit

9.
de eer is geheel aan de universiteit

3.
m'n leven lang heb ik mij alleen
aan die ene gedachten gewijd

hoe de wereld te verbeteren

9.
we moeten één enkele gedachte
tot onze centrale gedachte maken
en deze gedachte ten einde denken

7.
ten einde denken

8. + 6.
Ten einde denken

1.
we mogen niet verslappen

2.
we mogen niet opgeven

3.
tegen elke prijs

4.
ook al zijn we altijd weer
ten diepste vertwijfeld

9.
de universiteit prijst zich gelukkig
u als haar student in haar register geregistreerd te hebben
nog nooit heeft onze universiteit
een zo'n gelukkige keuze gedaan

7.
nadat alles
voor deze zeer uitzonderlijke
academische plechtigheid in gereedheid gebracht was
kregen wij de mededeling
dat u zich in zo'n
onaangename situatie bevindt
wij betreuren uw toestand ten zeerste

1.
mijn situatie verslechtert zienderogen

2.
ik existeer alleen nog

3.
omdat de chemie mij op de benen houdt

4,
ik kom niet meer van die pijn af

9.
we hebben allemaal ziektes

1.
ongeneeslijke ziekten

2.
waaraan wij volkomen zijn overgeleverd

3.
dit glas houdt mij in leven

4.
dat ik nog leef
heb ik aan dit glas te danken

9.
we zullen maar hopen
dat u gauw weer gezond bent
en dat uw geest
ons nog talrijke scheppingen nalaat
op zoveel belangrijke kopstukken
kan de wetenschap zich niet beroemen

7.
vandaag de dag
heerst er veel charlatanerie
en is een authentiek groot denker
een zeldzaamheid
een denkvermogen
dat in de diepste diepte doordringt

9.
die altijd alles binnen één gedachte kan omvatten

7.
een werelddenker

9.
in een tijd van filosofische herkauwers

7.
u gaat als wereldverbeteraar de geschiedenis in

1.
ik verdraag het daglicht niet meer
de tijd waarin ik volledig zonder pijn
te ondervinden licht kon toelaten is voorbij
mijn oren suizen
het schemert voor mijn ogen
mijn maag doet pijn
mijn blaas houdt het water niet meer vast
de lijdende mens blijft niets bespaard

9.
misschien zou een keer u goed doen

7.
als we maar wisten wat er aan scheelt

1.
het is het algemene verval
nieren lever
geen orgaan dat het niet
af en toe
laat afweten

3.
's nachts heb ik krampen

1.
ik ben volledig op de hulp
van mijn omgeving aangewezen

4.
een zieke geest
in een ziek lichaam
de sanatoria beloven niets
ik lijd aan vervolgingswaan
soms hoor ik de aarde beven
ik zie scheuren in de muren
's nachts loop ik door verwoeste steden
ik lig met de hele wereld overhoop
koortsig word ik wakker
met hoofdpijn ga ik naar bed
een suikerklontje is vaak
mijn enige maaltijd
dan staar ik weer urenlang uit het raam

altijd weer hetzelfde uitzicht
de seizoenen gaan voorbij
zonder dat het me interesseert

3.
geen formaliteiten
geeft u mij die bul
en drinkt u nog een glas op mijn gezondheid

2.
de stadschirurg heeft me gezegd
dat mijn rechterbeen geamputeerd moet worden
de longkwabben zijn zo zwaar als lood
de gal functioneert niet meer
hoe graag ging ik naar buiten
en maakte een wandeling
wat is het überhaupt voor een seizoen
het is uiterst merkwaardig
als men met enkel experts samen is
geef mij toch die bul

3.
we kennen het Latijn niet meer
onze eigen taal spreken we met tegenzin
maar we verstaan elkaar tenminste
een mooie bul
die geur
heel oosters
heel af en toe draag ik een pruik
ik heb al twintig jaar
geen haar meer
wie zo veel medicijnen slikt
die verliest zijn haar
bij feestelijke gelegenheden
draag ik haar
wanneer anders
dan op een dag als vandaag
wij zijn als eredoctor niet anders
dan wij altijd geweest zijn
de ereketting had ik al
nu heb ik naast de ereketting
ook nog het eredoctoraat
sommige mensen denken
dat ze me in de steigers moeten zetten
als ze met me willen praten
weest u verzekerd
van mijn allergrootste hoogachting

ik heb een toespraak voorbereid
maar ik houd geen toespraak
als wij iets zeggen
worden we niet begrepen
als we de waarheid zeggen
is het toch alleen maar gelogen
we zijn al te grote fanatici
het fanatisme is een ramp
van kunst begrijpen we niets
onze gedachten blijken tenslotte onzin

1.
mijnheer de burgemeester
kunt u mij zeggen
waarom gisteren de brug is ingestort
die u zelf eergisteren nog
als voor de eeuwigheid gebouwd
gekenschetst had

3.
ziet u dat kunt u niet

2.
als we het huis uitgaan
moeten we eerst de troep opruimen
die zich in de nacht ervoor
heeft opgestapeld

4.
als we dat ons hele leven lang
iedere morgen doen
raken we tenslotte uitgeput

3.
het zou werkelijk correct zijn geweest
en een kleinigheid
om naar de universiteit te komen
en de bul in ontvangst te nemen
maar u ziet zelf
dat ik daartoe niet in staat ben
ik dank u voor uw attentheid
meneer de rector magnificus
eerwaarde kopstukken
en ook u mijnheer de decaan

4.
een paar minuten vermoeien me al

1.
de lijdende mens blijft niets bespaard

3.
alle egards aan uw instituut
mijn hoogachting
mijn allerdiepste hoogachting

1.
alles wordt me afgenomen

NASPEL

1.
wat een lucht
ik stik
echt ik stik
ik stik ik stik

2.
kan er niet wat open

3.
wat een lucht die hebben achtergelaten
je moet de ramen wagenwijd openzetten
wagenwijd wagenwijd

4.
we moeten verhuizen
we moeten weg van hier
ik haat het huis
ik haat de omgeving
ik heb het altijd gehaat
ik heb schoon genoeg van deze omgeving
weg weg
wat een vreselijke stad
wat een stompzinnige mensen
ik had nooit moeten toestaan
dat we hierheen gingen

3.
we moeten zo snel mogelijk weg
we creperen anders
we raken afgestompt
omdat ik jou je zin heb gegeven

2.
ik heb die mensen altijd gehaat
ik weet waarom ik na een half jaar
van de universiteit ben weggelopen
nu wreken zij zich en eren mij
we mogen geen tijd verliezen
het is de laatste kans
maar waarheen

1.
die tocht wordt mijn dood

4.
wat sta je me daar aan te staren
ik heb het koud
het trekt vanonder op
je had sokken voor me moeten breien
geen muts

1.
hoeveel ratten in de val vandaag

5.
niet een rat

2.
geen ratten

3.
muizen

5.
maar één enkele muis

1.
laat zien

2.
ik wil hem zien

3.
laat zien

4.
een eigenaardige nekkramp

1.
maar die leeft
hoeveel vallen heb je gezet

5.
dertien vallen
acht beneden
vijf op de eerste verdieping

2.
geen ratten
slechts een enkele muis

1.
dat is vreemd

2.
geef je wel genoeg spek
misschien bakt de kok
het niet genoeg uit
wat een verrukkelijk wezentje
kijk die oogjes
hoe het van het leven houdt

3.
maar ze jagen ons de schrik op het lijf
en vallen ons lastig

4.
wat schrikt ie
waarom schrikken wij
van een dier
dat schrikt
we weten nooit
of we ze moeten verdrinken
of verbranden
verbranden we ze
dan is de lucht niet te harden
maar verzuipen
vind ik walgelijk
in de huizen
heersen alleen ratten en muizen

3.
op een dag vreten ze ons op
als we niet weggaan

2.
naar Interlaken misschien
vanwege je longen

1.
de Alpen zijn weerzinwekkend

4.
ik haat Zwitserland

1.
maar misschien
dat ik je wens vervul
en met je naar de Alpen ga
naar Zwitserland
naar Interlaken
ik vind dat ik je moet belonen
maar je bent er toch niet
helemaal bekaaid afgekomen
toch
zeg
dat je er niet helemaal bekaaid
van bent afgekomen

4.
ik ben beroemd

1.
ik ben een grote geest

4.
ik maak geschiedenis

2.
zoals hij springt
bang
hij is hartstikke bang
geef hier
ik wil een goede daad verrichten

3.
in principe heb ik er niets tegen
ik heb ook niets
tegen Interlaken
het is uiteraard
ook geen kwestie van geld
kijk naar hem

hij is bang
uitgerekend de mens
is onmenselijk
hij weet niets
van Interlaken
mijn macaroni
nu wil ik macaroni eten